

Ορισμοί – Ναυτικές έννοιες

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΕΣ

Οι γεωγραφικές συντεταγμένες είναι δύο, το γεωγραφικό πλάτος και το γεωγραφικό μήκος και χρησιμεύουν για να προσδιορίσουν την ακριβή θέση τόπων ή πλωτών μέσων επάνω στην επιφάνεια της Γης. Το δίκτυο των γεωγραφικών συντεταγμένων πάνω στο ελλειψοειδές ή τη σφαίρα είναι ένα δίκτυο μεσημβρινών και παράλληλων. Είναι ουσιαστικά ένα σύστημα επιφανειακών συντεταγμένων και μας δίνει σε δύο διαστάσεις την οριζοντιογραφία μιας οσοδήποτε μεγάλης έκτασης.

Γεωγραφικό Πλάτος (φ) (Latitude)

Είναι το τόξο του μεσημβρινού του τόπου που περιλαμβάνεται μεταξύ του Ισημερινού και του τόπου. Μετριέται από $0-90^\circ$ και είναι Βόρειο ή Νότιο, ανάλογα αν είναι στο Βόρειο ή Νότιο ημισφαίριο.

Γεωγραφικό Μήκος (λ) (Longitude)

Είναι το τόξο του Ισημερινού που περιλαμβάνεται μεταξύ του μεσημβρινού του τόπου και του πρώτου μεσημβρινού. Μετριέται από $0-180^\circ$ και είναι Ανατολικό ή Δυτικό ανάλογα αν είναι αριστερά ή δεξιά του Greenwich.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Κατεύθυνση ενός αντικειμένου ή σημείου πάνω στη γη, χαρακτηρίζουμε τη σχετική του θέση ως προς ένα άλλο που θεωρείται σαν αρχή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο η μεταξύ τους απόσταση. Η πιο συγκεκριμένη σαφής και πρακτικά κατανοητή κατεύθυνση πάνω στη γη είναι εκείνη που είναι προσανατολισμένη στην κατεύθυνση του Βορά – Νότου. Η κατεύθυνση του Βορά γίνεται νοητή πάνω στη γήινη σφαίρα με την εφαπτόμενη στο μεσημβρινό ενός συγκεκριμένου τόπου η οποία λέγεται μεσημβρινή γραμμή. Με βάση τα παραπάνω έχουμε την Βόρεια κατεύθυνση και την αντίθετή της Νότια κατεύθυνση. Η κατεύθυνση προς την πλευρά που ανατέλλουν ο Ήλιος και τα αστέρια, δηλαδή η δεξιά πλευρά καθώς είμαστε στραμμένοι προς Βορρά, χαρακτηρίζεται ως Ανατολική κατεύθυνση. Η αντίθετη της πλευράς που δύουν ο Ήλιος και τα αστέρια δηλαδή η αριστερή καθώς είμαστε στραμμένοι προς Βορρά, χαρακτηρίζεται ως Δυτική κατεύθυνση.

Τρεις είναι οι κατευθύνσεις που χρησιμοποιούνται:

Αληθής Βορράς (Βλ) (TrueNorth)

Είναι η κατεύθυνση του Βόρειου γεωγραφικού πόλου της Γης, την οποία για κάθε τόπο δίνει η μεσημβρινή γραμμή του τόπου, δηλαδή η εφαπτόμενη του μεσημβρινού στον τόπο.

Μαγνητικός Βορράς (Βμ) (MagneticNorth)

Είναι η κατεύθυνση που δείχνει η μαγνητική βελόνη όταν επηρεάζεται μόνο από το γήινο μαγνητικό πεδίο, επειδή η συμπεριφέρεται στο Σύμπαν σαν ένας τεράστιος μαγνήτης, με συνέπεια να έλκει και να έλκεται από τα άλλα ουράνια σώματα

Βορράς Πυξίδας(Βπ) (Compass North)

Είναι η κατεύθυνση που δείχνει ή βελόνη της μαγνητικής πυξίδας που επηρεάζεται από το γήινο μαγνητικό πεδίο και το πεδίο του μαγνητικού του σιδερένιου πλοίου, στο οποίο βρίσκεται η πυξίδα. Η κατεύθυνση της πλώρης του πλοίου αντιπροσωπεύει από το διαμήκης αυτού, το οποίο είναι η νοητή γραμμή πλώρης – πρύμης.

Απόκλιση (Variation)

Είναι η γωνία που σχηματίζεται μεταξύ του Αληθινού Βορρά και του Μαγνητικού Βορρά. Η απόκλιση μεταβάλλεται από: α) Τόπο σε τόπο β) Με το χρόνο γ) Λόγω μαγνητικών διαταραχών.

Παρεκτροπή (Tr) (Deviation)

Είναι η γωνία που σχηματίζεται μεταξύ του Δεξιά Μαγνητικού Βορρά και του Βορρά Πυξίδας. Η παρεκτροπή μεταβάλλεται από: α) Πυξίδα σε πυξίδα β) Με την πορεία του πλοίου.

Παραλλαγή (Πρ) (Compasserror)

Είναι η γωνία που σχηματίζει ο Αληθινός Βορράς με το Βορρά πυξίδας.

ΑΠΟΣΤΑΣΗ

Ναυτικό Μίλι

Για την μέτρηση των αποστάσεων στη ναυτιλία χρησιμοποιείται το ναυτικό μίλι (ν.μ.) που αντιπροσωπεύει ένα πρώτο της μοίρας (1') στο γεωγραφικό πλάτος των 45°B ή N.

σε έναν ναυτικό χάρτη. Ισούται προς **1.852** μέτρα και υποδιαιρείται σε δέκατα και στάδια.

Ταχύτητα

Ταχύτητα είναι η απόσταση που διανύεται στη μονάδα του χρόνου. Στη θάλασσα η ταχύτητα εκφράζεται σε **κόμβους (κ) (knots)**. Ο Κόμβος αντιστοιχεί σε ταχύτητα πλοίου ενός μιλίου/ώρα (1852 μέτρα).

ΠΥΞΙΔΕΣ

Μαγνητική Πυξίδα

Είναι πολύτιμο και βασικό όργανο ναυσιπλοΐας που συνδυάζεται απόλυτα με την ασφάλεια του πλοίου. Αποτελείται βασικά από μαγνητική Βελόνα που είναι αναρτημένη ελεύθερα σε οριζόντιο επίπεδο, επηρεάζεται από το γήινο μαγνητισμό και προσανατολίζεται κατά την κατεύθυνση του μαγνητικού Βορρά όταν βρίσκεται στην ξηρά.

Γυροπυξίδες

Όλα σχεδόν τα σκάφη σήμερα είναι εφοδιασμένα εκτός από τις μαγνητικές πυξίδες και με γυροσκοπικές. Η αρχή λειτουργίας τους στηρίζεται στην πολύτιμη ιδιότητα που έχει το εξαρτημένο γυροσκόπιο να διατηρεί τον άξονα του στη διεύθυνση του αληθινού βορρά. Δεν υπάρχει λοιπόν απόκλιση και παρεκτροπή ούτε παραλλαγή σε αυτή την πυξίδα, δηλαδή όλες οι πορείες και διοπτύσεις που δείχνει είναι αληθείς. Λειτουργεί με το ρεύμα του σκάφους, χρειάζεται δύο έως τέσσερις ώρες για να ισορροπήσει στον αληθινό Βορρά από τη στιγμή που θα τη θέσουμε σε λειτουργία.

Διόπτρα

Για την μέτρηση των διοπτύσεων αντικειμένων και του άζιμουθ (γωνία) χρησιμοποιούνται οι διόπτρες.

Ναυτικός εξάντας

Αποτελεί είδος γωνιομετρικού οργάνου, με το οποίο μετρούμε στη θάλασσα τα ύψη των ουράνιων σωμάτων από τον ορίζοντα καθώς και τις κατακόρυφες γωνίες γήινων αντικειμένων.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

- Η λέξη 'πλοίο' περιλαμβάνει κάθε περιγραφή πλωτού μέσου το οποίο χρησιμοποιείται ως μέσο μεταφοράς στο νερό.
- Ο όρος 'ακυβέρνητο πλοίο' σημαίνει κάθε πλοίο το οποίο λόγω κάποιας εξαιρετικής περιστάσεως αδυνατεί να χειρίσει και είναι αδύνατο να απομακρυνθεί από την πορεία άλλου πλοίου.
- Ο όρος 'πλοίο περιορισμένης ικανότητας χειρισμών' σημαίνει κάθε πλοίο το οποίο λόγω περιστάσεων έχει περιορισμένη ικανότητα χειρισμών.
- Ο όρος 'εν πλω' σημαίνει ότι ένα πλοίο δεν έχει ρίζι άγκυρα η δεν έχει προσδεθεί με την ακτή η δεν έχει προσαράξει.
- **Ταχύπλοο σκάφος** νοείται κάθε σκάφος που φέρει εξωλέμβια μηχανή πάνω από 30 ίππους , κάθε φουσκωτό σκάφος που φέρει εξωλέμβια μηχανή πάνω από 15 ίππους ή γενικά οποιοδήποτε σκάφος που μπορεί να αναπτύξει ταχύτητα μεγαλύτερη από 15 κόμβους.
- **Πλώρη** ονομάζουμε το μπροστινό άκρο και γενικά ολόκληρο το τμήμα του σκάφους που βρίσκεται μπροστά από τη μέση του.
- **Πρύμη** ο ονομάζουμε το πίσω άκρο και γενικά ολόκληρο το τμήμα του σκάφους που βρίσκεται πίσω από τη μέση του.
- **Σταβέντο** ονομάζουμε την υπήνεμη πλευρά του σκάφους δηλαδή η πλευρά που βρίσκεται αντίθετα από την κατεύθυνση που φυσά ο άνεμος.
- **Σοφράνο** ονομάζουμε την προσήνεμη πλευρά του σκάφους δηλαδή η πλευρά που βρίσκεται προς την κατεύθυνση που φυσά ο άνεμος.

ΑΣΦΑΛΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑ

Κάθε πλοίο θα πλέει πάντοτε με ασφαλή ταχύτητα έτσι ώστε να μπορεί να παίρνει τα πρέποντα και αποτελεσματικά μέτρα προς αποφυγή συγκρούσεως και να σταματά μέσα στην ορισμένη απόσταση σύμφωνα με τις υπάρχουσες περιστάσεις.

Παράγοντες που επηρεάζουν τον καθορισμό της ασφαλούς ταχύτητας είναι:

- Η κατάσταση ορατότητας
- Η πυκνότητα κυκλοφορίας παραπλέοντων σκαφών
- Η ικανότητα χειρισμών του πλοίου, στροφής.

- Η κατά τη διάρκεια της νύχτας παρουσία αντανάκλασης, ανταύγειας, προβαλλόμενου φωτός, από την ξηρά ή την θάλασσα.
- Η κατάσταση του ανέμου, της θάλασσας, του ρεύματος καθώς και η ύπαρξη ναυτιλιακών κινδύνων.
- Το βύθισμα του πλοίου σε σχέση με το υπάρχων βάθος.

ΕΥΘΥΝΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΛΟΙΩΝ

Πλοίο 'εν πλώ' θα απομακρύνεται από την πορεία του παρακάτω. (Ο πάνω φυλάει τους από κάτω της λίστας)

Φουσκωτό σκάφος - γενικά ταχύπλοο

Μηχανοκίνητο

Ιστιοφόρο

Αλιευτικό

Περιορισμένης ικανότητας χειρισμών πλοίο

Ακυβέρνητο

ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙΡΟΥ

Καιρός Κατάπλωρα ή όρτσα: Καιρός μπροστά μας (μας κοντράρει)

Καιρός δευτερόπλωρα: Ο καιρός μας χτυπάει από το μπροστά και πλάι/ διαγώνια είτε από δεξιά είτε από αριστερά

Καιρός Πρίμα: Καιρός από πίσω. (μας βοηθάει)

Καιρός δευτερόπρυμα: Ο καιρός μας χτυπάει από πίσω και πλάγια/ διαγώνια είτε από αριστερά ή είτε από δεξιά

ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Αβάρα: Επιφώνημα κατά την απομάκρυνση βάρκας ή μικρού πλοίου από κάποιο σημείο με τα χέρια ή τα κουπιά.

Αβαρία: Ζημιά πλοίου ή του φορτίου του από κακοκαιρία.

Αγάντα: Το σημείο που πιανόμαστε για να κρατηθούμε ή να σπρώξουμε κάποιο σκάφος. Επίσης είναι ο πάσσαλος στην ακτή για να δέσουμε το σκάφος.

Άκατος: Μεγάλη βάρκα πλωτού που κινείται με πανιά ή κουπιά.

Ακροβόλι: Βαρίδι από μολύβι.

Ακταιωρός: Φύλακας ή πλοίο που φυλά τις ακτές.

Αμμούδα: Θαλάσσιος βυθός με άμμο.

Αμπάρι: Το κήτος του πλοίου.

Αντάρα: Η μεγάλη κακοκαιρία.

Απάγκιο: Σημείο που δεν το πιάνει ο αέρας.

Απάνεμος: Μέρος ήσυχο χωρίς αέρα.

Απίκου: Κάθομαι ακίνητος πάνω από κάτι.

Απόνερα: Τα νερά του πλοίου καθώς κινείται.

Αποπλέω: Φεύγω από κάποιο λιμάνι

Απόπλους: Η έξοδος πλοίου από το λιμάνι.

Αποχές: Στενή λουρίδα του βυθού συνήθως παράλληλη με την παραλία. Υπάρχουν πολλές φωλιές ψαριών και προσφέρονται για παραγάδια, συρτή, ψαροντούφεκο και δίχτυα γιατί κρατά πολλά πετρόψαρα όπως στήρες, ροφούς, σκορπιούς, πέρσες κ.τ.λ.

Αραξοβόλι: Μέρος ήσυχο κοντά στη στεριά για να αγκυροβολήσει πλοίο.

Αριβάρω: Καταπλέω, φτάνω.

Αρμενίζω: Πλέω με ανοικτά πανιά.

Άρμη: Το νερό της θάλασσας.

Άρμπουρο: Το κατάρτι του πλοίου.

Βιράρισμα: Σήκωμα της άγκυρας.

Γιαλώνω: Πλησιάζω στην στεριά.

Δίαυλος: Στενό που συνδέει δύο θάλασσες.

Έκταμα: Η αλυσίδα που συγκρατεί την άγκυρα και βρίσκεται μέσα στη θάλασσα.

Ενάλιος: Αυτός που ανήκει στη θάλασσα.

Έξαλα: Τα μέρη του σκάφους που είναι πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Εξάντας: Όργανο που προσδιορίζει το στίγμα.

Εξοκέλλω: Πέφτω στη στεριά.

Επίνειο: Μικρό λιμάνι ή όρμος.

Έρμα: Βάρος στα αμπάρια για την ευστάθεια του πλοίου.

Ίσαλος: Το μέρος του σκάφους που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την επιφάνεια της Θάλασσας

Κάβος: Χοντρό σχοινί πλοίου

Καλάρω: Ρίχνω τα δίχτυα στη Θάλασσα.

Καργάρισμα: Σφίξιμο σχοινιών.

Καρνάγιο: Μέρος που φτιάχνονται τα πλοία

Καταπλέω: Έρχομαι από το πέλαγος στο λιμάνι.

Κοτσάρω: Φέρνω το σκάφος κοντά σε κάποιο σημείο

Κουβέρτα: Το επάνω μέρος του πλοίου

Λασκάρω: Χαλαρώνω το τέντωμα σχοινιού

Μάινα: Πρόσταγμα που σημαίνει χαλάρωσε.

Μαλάγρα: Φαγητό που ρίχνουν οι ψαράδες για να προσελκύουν τα ψάρια

Μανούβρα: Ο χειρισμός του σκάφους όταν χρειάζεται να αποφύγει η να προσεγγίσει.

Μουράγιο: Το λιμάνι.

Μούτσος: Ο δόκιμος ναύτης

Μπαρούμα: Το σχοινί της πλώρης.

Μπόσικα: Χαλαρά, όχι καλά σφιγμένο.

Μπουρίνι: Ξαφνική κακοκαιρία.

Μώλος: Προέκταση μέσα στην Θάλασσα.

Ναύλος: Αντίτιμο για την μεταφορά φορτίου ή ανθρώπων.

Νετάρω: Ισιώνω το σχοινί, το παραγάδι.

Νεώριο: Μέρος που κατασκευάζονται σκάφη.

Ντόκος: Μέρος που δένουν πολλά πλοία στο λιμάνι.

Ξενέρισμα: Όταν βγαίνει η μηχανή του σκάφους από το νερό

Ξέρα: Βράχος στη μέση της Θάλασσας που φαίνεται δύσκολα.

Όρμος: Μέρος για αγκυροβόλιο.

Όρτσα: Παράγγελα, Προς το ρεύμα του ανέμου.

Όστρια: Νότιος άνεμος.

Πάγκοι: Ο βυθός με μικρό βουναλάκια. Στους καλούς πάγκους βρίσκονται πολλά και μεγάλα πετρόψαρα. Για ψάρεμα χρησιμοποιούμε παραγάδι, καθετή, συρτή βυθού και ψαροντούφεκο.

Παλαμάρι: Χοντρό σχοινί που δένουμε το σκάφος.

Παράμαλλο: Η κάθε πετονιά με αγκίστρι, από το παραγάδι.

Πλεύρισμα: Το πλησίασμα του σκάφους στη προκυμαία.

Πλώρη: Το μπροστινό μέρος του πλοίου.

Ποντίζω: Ρίχνω την άγκυρα.

Πόρτο: Λιμάνι.

Πρίμα: Το ταξίδι με ούριο άνεμο.

Προβλήτα: Η φυσική ή τεχνητή προεξοχή στη θάλασσα.

Προσάραξη: Όταν κολλήσει το πλοίο στο βυθό.

Πρόσω: Διαταγή εκκίνησης προς τα εμπρός

Πρυμάτσα: Σχοινιά της πρύμνης

Πρύμνα: Το πίσω μέρος του σκάφους εκεί όπου βρίσκεται το πηδάλιο.

Ρεμέντζο: Χοντρό σχοινί που χρησιμοποιείται για το δέσιμο του σκάφους.

Ρότα: Η κατεύθυνση του πλοίου όταν ταξιδεύει.

Υφαλα: Τα μέρη του σκάφους που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της Θάλασσας,

Υφαλος: Ο βράχος κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Φλάμπουρο: Σημαία που χρησιμοποιούν τα σκάφη.

Φουντάρισμα: Το ρίζιμο της άγκυρας.

Φυκιάδες: Οι βυθοί με άμμο που σκεπάζονται από φύκια. Όταν βρίσκονται κοντά στις ακτές έχουν λαβράκια και κεφάλια. Για ψάρεμα χρησιμοποιούμε πεταχτάρι, καλάμι, παραγάδι.